

2021-10-27 Dnr: Komm 2021/00909/M 1992:A

Miljödepartementet
Annika Löfgren

Kärnavfallsrådets verksamhetsplan 2022

Inledning

Kärnavfallsrådet ska enligt Kommittédirektiv 2018:18 utreda och belysa frågor om hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall samt om avveckling av kärntekniska anläggningar. Rådet ska lämna råd till regeringen i dessa frågor. Viktiga målgrupper utöver regeringen är berörda myndigheter, kärnkraftsindustrin, kommuner, intresserade organisationer samt politiker och massmedier. Rådet arbetar med och för sina målgrupper genom bland annat möten, seminarier, publikationer samt genom webbplatsen: www.karnavfallsradet.se

Kärnavfallsrådet är tvärvetenskapligt. Ledamöterna i rådet har hög kompetens inom naturvetenskap, teknik, samhällsvetenskap, juridik samt humaniora och kan göra ingående vetenskapliga analyser. Rådet strävar efter att bidra till att regeringen får ett bättre beslutsunderlag genom att studera frågor om kärnavfall och använt kärnbränsle och avveckling utifrån ett brett perspektiv baserat på ledamöternas samlade kompetensområde.

För att bidra till kunskapsuppbyggnaden i Sverige följer rådet utvecklingen och diskussionen om hantering av kärnavfall och använt kärnbränsle i andra länder.

Förutom att beskriva rådets verksamhet är verksamhetsplanen underlag för budgetförslaget för 2022.

Under verksamhetsåret avser rådet främst att fokusera på följande områden:

- Att stödja regeringen i att bedöma Svensk Kärnbränslehantering AB:s (SKB) ansökningar om tillstånd till slutförvar för använt kärnbränsle, som nu är i ett läge där regeringen ska fatta beslut.
- Omvärldsbevakning och om läget tillåter även studiebesök till länder med ett aktivt kärnavfallsprogram.
- Avveckling av kärntekniska anläggningar.
- Förbereda och publicera SOU:n Kunskapslägesrapport 2022 (Klr).
- Påbörja bedömning av SKB:s forsknings- utvecklings och demonstrationsprogram 2022 (FUD)
- Fortsätta belysa kärnavfallsfrågor ur ett tvärvetenskapligt perspektiv.

Rådets arbete 2022

1. Bedöma SKB:s arbete

Bedöma SKB:s ansökningar om tillstånd till ett slutförvar för använt kärnbränsle

Våren 2011 lämnade SKB sina ansökningar till Mark- och miljödomstolen vid Nacka Tingsrätt (mark- och miljödomstolen) och till Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM). I januari 2018 lämnade mark- och

miljödomstolen och SSM sina yttranden till regeringen som beslutar om eventuell tillåtlighet enligt miljöbalken¹ och tillstånd enligt kärntekniklagen². Rådet ska enligt direktiv 2018:18 lämna råd till regeringen i frågor om använt kärnbränsle. Kärnavfallsrådet avser att stödja regeringen med en belysning av frågor genom till exempel seminarier och publikationer.

Om regeringen ger tillstånd och tillåtlighet kommer mark- och miljödomstolen att hålla en ny förhandling om tillstånd enligt miljöbalken där rådet kommer att närvara. Kärnavfallsrådet avser att närvara vid mark- och miljödomstolens villkorsförhandlingar gällande kapacitetsökningen i mellanlagret Clab. Rådet kommer även att fortsätta arbeta för att bidra med fler perspektiv om det blir aktuellt med en s.k. stegvis prövning enligt kärntekniklagen.

Bedöma SKB:s ansökningar om Slutförvar för låg- och medelaktivt avfall (SFR)

SKB lämnade sina ansökningar om att bygga ut Slutförvaret för kortlivat låg- och medelaktivt avfall (SFR) till mark- och miljödomstolen och till SSM under 2014. Under 2019 tillstyrkte SSM och mark- och miljödomstolen ansökningarna och frågan är nu hos regeringen som ska fatta beslut.

Rådet ska enligt direktiv 2018:18 lämna råd till regeringen i frågor om kärnavfall. Kärnavfallsrådet avser att stödja regeringen med en belysning av frågor genom till exempel seminarier och publikationer. Om det hålls villkorsförhandlingar i mark- och miljödomstolen gällande SFR under 2022 så avser Kärnavfallsrådet att närvara.

Fud-program 2022

I september 2022 kommer SKB att publicera sitt program för forskning, utveckling och demonstration av metoder för hantering och slutförvaring av kärnavfall (Fud-program 2022)³.

Kärnavfallsrådet har till uppgift att göra en självständig bedömning av SKB:s Fud-program och att lämna sitt yttrande till regeringen. Under hösten 2022 kommer rådet att påbörja sin granskning av programmets delar där rådet har specialkompetens. Granskningen fortsätter under första delen av 2023 och i juni 2023 publiceras rådets yttrande i serien Statens Offentliga Utredningar (SOU).

Följa planeringen av slutförvar för långlivat radioaktivt avfall (SFL)

Slutförvaret för långlivat avfall är det slutförvar som SKB planerar att driftsätta sist av alla planerade slutförvar. Någon platsvalsprocess har ännu inte påbörjats. Rådet kommer att följa planerna för detta slutförvar och även stödja regeringen med en belysning av frågor genom till exempel seminarier och publikationer.

Följa arbetet med avveckling

Rådet ska enligt direktiv 2018:18 lämna råd till regeringen i frågor om avveckling av kärntekniska anläggningar. Rådet kommer att fortsätta följa arbetet med avveckling av kärntekniska anläggningar i Sverige och i andra länder och planerar att genomföra både nationella och internationella studiebesök. Under våren 2020 hade rådet ett studiebesök inplanerat till Barsebäck som ställdes in på grund av Covid-19. Kärnavfallsrådet planerar att nu genomföra detta studiebesök under vår/sommar 2022.

Arbeta vidare med kompetensfrågor

¹ Miljöbalk (1998:808)

² Lag (1984:3) om kärnteknisk verksamhet

³ Enligt 25 § förordningen (1984:14) om kärnteknisk verksamhet

Under flera år har Kärnavfallsrådet bevakat och uppmärksammat behovet av långsiktig kompetensförsörjning inom kärnteknik- och kärnavfallsområdena⁴ och planerar att fortsätta detta arbete under 2022. Rådet för diskussioner med Strålsäkerhetsmyndigheten om dessa frågor.

2. Publikationer

Kunskapslägesrapport 2022 (Klr)

I februari vartannat år redovisar rådet föregående två års arbeten samt sin självständiga bedömning av det aktuella läget inom kärnavfallsområdet i en kunskapslägesrapport som publiceras i serien Statens Offentliga Utredningar (SOU).

Kunskapslägesrapport 2022 kommer under 2022 att slutföras och publiceras under februari.

Övriga rapporter

Rådet kommer eventuellt att publicera ytterligare rapporter än de som beskrivits ovan. Vid behov kan rådet anlita externa experter för att skriva rapporter.

Informationsblad publiceras på rådets webbplats.

3. Seminarier och möten

Enligt Kärnavfallsrådets direktiv ska rådet utreda och belysa viktiga frågor genom seminarier och möten. I rådets uppdrag ingår även att ha en regelbunden dialog med regeringen och övriga målgrupper. Under 2022 avser rådet att ha dialog med målgrupperna genom seminarier, rundabordssamtal och andra former av möten.

Under våren planeras ett öppet seminarium om Kunskapslägesrapport 2022 som publiceras under februari. Dessutom avser rådet att ha möten för att presentera rapporten för politiker vid bland annat Miljödepartementet och Försvarsutskottet.

I samband med arbetet om kompetensförsörjning planerar Kärnavfallsrådet att anordna lunchseminarier på universitet och högskolor. Syftet är bland annat att stärka engagemanget och intresset för kärnavfallsfrågan. Dels genom att rådet informerar om kärnavfallsfrågan, dels genom att ta del av studenternas synpunkter. Under våren 2020 hade rådet ett seminarium inplanerat på Chalmers, som rådet nu avser att genomföra 2022.

Kärnavfallsrådet planerar att ha 6 interna rådsmöten under 2022. Ett antal extramöten kan tillkomma vid behov.

4. Omvärldsbevakning och studiebesök

För att få kunskap om kärnavfallsområdet i andra länder åker rådet på studiebesök, är med i internationella arbetsgrupper och medverkar vid internationella konferenser. Destination för studiebesök kommer beslutas under 2022. Rådet planerar att genomföra studiebesök där hela rådet deltar, men också studiebesök där endast någon eller några ledamöter deltar.

⁴ Se bland annat kunskapslägesrapporter SOU2018:8 och SOU 2020:9

Kärnavfallsrådet kommer under 2022 att uppdatera den översikt av åtta länder⁵ (Finland, Tyskland, Schweiz, Spanien, Tjeckien, Frankrike och Storbritannien) som publicerades under 2019. Rapporten kommer att uppdateras med ny information och eventuellt med beskrivning av ytterligare länder.

OECD/NEA (OECD Nuclear Energy Agency)

Kärnavfallsrådet ingår i Advisory Bodies to Governments (ABG) som är ett samarbete mellan OECD/NEA, Kärnavfallsrådet och motsvarande rådgivande organisationer i USA, Storbritannien, Schweiz, Frankrike och Tyskland. Rådet har för avsikt att medverka vid det årliga mötet som organisationen arrangerar.

Kärnavfallsrådet ingår även i OECD/NEA:s grupper Data and Knowledge Management (IDKM) samt Forum on Stakeholder Confidence (FSC) och har för avsikt att medverka vid de möten som arrangeras.

Internationella konferenser

Rådets ledamöter och kansli deltar i relevanta seminarier och konferenser.

5. Övrigt

Webbplats

På webbplatsen publicerar rådet rapporter, protokoll, yttranden och andra publikationer. Där publiceras även information kring rådets seminarier, aktiviteter i media med mera. Det finns en engelsk version av webbplatsen där engelska publikationer och annan information publiceras. Under 2022 planerar rådet att utöka hemsidan med översiktlig information om andra länders kärnavfallshantering.

Kommunikationsarbetet

Rådet kommer under året att fortsätta utveckla och förtydliga sin kommunikation och se över målgrupper och kommunikationskanaler. Syftet med detta arbete är att synliggöra hur rådet arbetar med sin kommunikation och att finna nya vägar att kommunicera ut rådets arbete.

Twitter

Rådet har ett twitterkonto. Syftet är främst att leda trafiken in på rådets hemsida:
www.karnavfallsradet.se

Remissärenden

Kärnavfallsrådet svarar under året på remisser från olika myndigheter.

Kärnavfallsrådets direktiv

I Kärnavfallsrådets nuvarande direktiv Dir. 2018:18 anges:

”Kärnavfallsrådets uppdrag löper till den 31 december 2022.
Uppdraget kan därefter förlängas med högst fem år i taget.”

Denna verksamhetsplan förutsätter att Kärnavfallsrådet får ett förlängt uppdrag. Om rådet inte får förlängt uppdrag så kan vissa anpassningar av verksamheten behöva göras.

⁵ https://www.karnavfallsradet.se/sites/default/files/documents/rapport_2019_1.pdf

Beslut om Kärnavfallsrådets verksamhetsplan fattades av Kärnavfallsrådets ordförande Carl-Reinhold Bråkenhielm den 27 oktober 2021

Carl-Reinhold Bråkenhielm
Kärnavfallsrådets Ordförande

Peter Andersson
Kanslichef